

LUD

Jornal polonez „LUD” publica-se á noite terças — e sextas — feiras

Wychodzi dwa razy na tydzień: w wtorki i piątki, wieczorem

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Żerek
Wydawca i redaktor: Książ Jan Pałka
Adres: Curitiba — Av. Dr. Jaime Reis, 588
Adres dla listów zwykłych i pocztowych: Redação
„Lud”, C. P. 155, Curitiba — Paraná — Brasil.
Adres telegraficzny: Redação „Lud” Curitiba.

Redakcja i Administracja
otwarte są codziennie (prócz niedziel i świąt kościelnych):
od 8 — 11 godz. rano i
od 1 — 5 godz. po południu.
Telefon: 1498

PRENUMERATA: W Brazylii 150000 platina zgóry półrocznie 80000; w Argentynie 6 pezów; w Polsce rocznie 14 zł. (P. K. O. Nr. 197.311, Warszawa); w Ameryce Południowej 2.50 dolary; w Urugwaju 4 pozy urugwajskie.

Ceny ogłoszeń: — Ogłoszenia tylko zgóry platne.
Do 3 cm. szerokości przez 1 lam do 3 razy
Od 1 „ „ „ 1 „ za każdy raz na stronie ogłoszeń 50000
Od rocznych ogłoszeń zgóry zapłaconych na stronie ogłoszeń 40 proc. zniżki 3300
Ogłoszenia w tekście według umowy. Od nekrologów 4 cm. szerokości przez 1 lam 30000

CENA NUMERU 300 rejsów.

W Kurytybie do nabycia w sklepach pp.: R. Plekarz - Kubisa i Floreckiego.
W mieście São Paulo: w kioskach opok. poczty głównej; Estação Luz, Sorocabana i Braz.
W Porto Alegre: agent Grzegorz Kulesza - Filho, Rua do Parque 481.

FRANCUSKA POŻYCZKA DLA POLSKI

Mowa min. Kwiatkowskiego w sejmowej komisji skarbowej.

Warszawa 5. I. 1937.

Dnia 2-go stycznia b. r. Komisja Skarbowa Sejmu rozpatrywała projekt pożyczki francuskiej. Po wysłuchaniu sprawozdania p. H. K. Kwiatkowskiego, oraz wyjaśnień wicepremiera Kwiatkowskiego, komisja przyjęła projekt jednogłośnie.

Wicepremier Kwiatkowski przedstawił i szczegółowo uzasadnił projekt ustawy pożyczkowej i stwierdził żywy oddźwięk, jaki wywołało w społeczeństwie polskim jednogłośnie uchwalenie ustawy o pożyczce francuskiej dla Polski przez parlament francuski.

Wicepremier przypomniał w dalszym ciągu swego przemówienia, że inicjatywa pożyczki wiąże się ściśle z polityką Marszałka Śmigłego-Rydza we Francji.

Realizacja jej będzie służyła głównie dla wykonania programu wyposażenia wojskowego Polski, toteż przedstawia ona dla naszego państwa wielkie znaczenie.

Całość pożyczki wyraża się sumą 2.600 milionów franków. Z tej sumy około 1.600 milionów przyczyni się bezpośrednio do ożywienia gospodarczego Polski. Będą to bądź przelewy gotówkowe, bądź przelewy pieniędzy francuskich w Polsce. Reszta pożyczki wpłynie pod postacią towaru.

Warunki pożyczki — podkreślił premier — są korzystne. Pożyczka ta będzie należała do najniższej oprocentowanych pożyczek zewnętrznych, zaciąganych przez Polskę. Średnia kosztowność wszystkich transz, obejmujących Skarb Państwa, nie przekroczy 5,25% — Zakup urządzeń instalacyjnych będzie się odbywał we Francji po cenach konkurencyjnych i bez naruszenia interesu polskiej produkcji. Korzyści gospodarcze operacji pożyczkowej będą bardzo znaczne. Przez dalsze wzmocnienie pozycji złotego, położony zostanie ostatecznie kres tezauryzacji złota i przyczyni się do wzrostu zatrudnienia. — Dzięki pożyczce rząd nie będzie potrzebował odwoływać się do pożyczki wewnętrznej. Pożyczka przyspieszy proces poprawy gospodarczej — przede wszystkim wzmocni obronność państwa. — Jeżeli przed paru laty — mówił wicepremier — wzmocnienie tempa wydatków na cele wojskowe mogło oznaczać tendencje antypokojowe, to dziś odwrotnie: powstanie środków słabości jest podjęta dla powikłań i niepokojów międzynarodowych. Każdy naród musi płacić za prawo do życia w pokoju. Polska XVIII-go wieku tej prawdy nie rozumiała.

W konkluzji minister Kwiatkowski podkreślił, że pożyczka stanowi niewątpliwie operację dodatnią. — Zużyta w przebiegu czterech lat celowo i oszczędnie, może się stać i powinna

instrumentem ożywczym gospodarstwa polskiego. Rząd i społeczeństwo francuskie zrozumiały, że silna Polska, to trwały pokój międzynarodowy. Zaufały nam, że dojrzałość i spokój naszej polityki, czynią z naszej siły element stabilizacji międzynarodowej.

— Polskie koła gospodarcze i finansowe spodziewają się znacznego ożywienia działalności kredytowej Banku Polskiego w związku z uzyskaniem pożyczki francuskiej. Jak

wynika z wyjaśnień, udzielonych przez wicepremiera Kwiatkowskiego, wpływy gotówkowe tej pożyczki wyniosą około 200 milionów złotych, która to suma zasilą zapasy kruszców Banku Polskiego, wynoszące obecnie około 300.000.000.

Tak wydatne powiększenie zapasów złota wzmocni pozycję waluty polskiej i pozwoli instytucji emisyjnej na wydatne zwiększenie kredytów na rentowne inwestycje gospodarcze i rozszerzenie już istniejących warsztatów pracy. Będzie to cenny impuls, który nie omisszka przyspieszyć zaszczającego się w Polsce samodzielnego procesu poprawy gospodarczej.

„Jeżeli ktoś, — pisze „Gazeta Polska”, — chciałby niezbyt do wódów, jak dalece niechętny, a nawet wrogi jest stosunek kleronolnych sfer czeskich do Polski, ten w tej niemal półroczowej publikacji, poprzedzonej przedmową obecnego ministra spraw zagranicznych Czech, Krofity, znalazł dowody aż nadto liczne i dobitne.

Książka zleje wprost nienawiścią do Polski. Szaba uważa, że granice Polski powinny się być zatrzymać na tak zwanej Lini Curzona, którą usiłowano narzucić nam w roku 1919—1920. Linia Curzona odrywała bowiem od Polski ziemię wschodnie, z Małopolską i Lwowem — i uważa, że Czechosłowacja powinna mieć wspólną granicę z Rosją Sowiecką — na przestrzeni 200 kilometrów — i gdyż wtedy przemarsz wojsk sowieckich do Czechosłowacji w myśl słynnej umowy czesko-sowieckiej

z roku 1935, byłby możliwy. Widać, że jest to — pisze „Gazeta Polska” — temat doniosły w polityce czeskiej, a kto wie, czy nie motor główny jej antypolskich wystąpień. Dyplomata czeski z zadowoleniem słomaczy niedopuszczenie przez władze czeskie transportów materiałów wojskowych do Polski w roku 1920 m. Opisując kampanię polsko-sowiecką nie ukrywa sympatii dla wojsk sowieckich...

Judząc na wszystkie strony, minister Szaba nie poprzestaje na usiłowanach pchnięcia Sowieckich przeciw Polsce. Takie same wysiłki robi w stosunku do Rumunii.

Możemy być wdzięczni p. Szabie, konkluduje „Gazeta Polska”, że dzięki jego książce świat doświadczył się, co naprawdę myślą w Pradze na temat stosunków polsko-ceskich i jakie mają wobec Polski zamiary.

Wiadomości z Polski

(Specjalna służba informacyjna — pocztą lotniczą)

Ocena mowy ministra Józefa Becka wygłoszonej w Senacie

W świątecznym numerze „Gazety Polskiej” naczelny redaktor tego pisma Bogusław Miedziński reasumuje dyskusję parlamentarną i prasową, jaka wywiązała się na tle ostatniego exposé ministra Becka i dochodzi do wniosku, że dyskusja ta wykazała rosnącą jednogłośnieść społeczeństwa polskiego, o ile idzie o zagadnienia polityki zagranicznej. W prasie wysuwane były wprawdzie krytyki w związku z przemówieniem ministra, były one jednak w porównaniu z latami ubiegłymi znacznie powściągliwsze i ograniczały się do drugorzędnych zagadnień. Pos. Miedziński stwierdza, że przemilczenie w exposé ministra Becka sprawy Czechosłowacji zwróciło ogólną uwagę. Przemilczenie to ma swoją specjalną wymowę.

Prześadowania Polaków w Czechosłowacji trwają. Granica przeprowadzona w swoim czasie na Śląsku Cieszyńskim nie pozostała w stronie polskiej wcale mniejszości czeskiej, co wyklucza stosowanie zasady wzajemności.

Milczenie ministra Becka stanowi więc w tych warunkach akt powściągliwości politycznej.

WZROST DZIAŁALNOŚCI LINII GDYNIA — AMERYKA

Rok ubiegły okazał się pod każdym względem rekordowym w dotychczasowej działalności linii Gdynia-Ameryka. Wystarczy powiedzieć, że oba nasze motorowce na szlaku Ameryki-Północnej przewiozły w roku ubiegły około 14.500 pasażerów, w czym duży odsetek stanowią cudzoziemcy.

Na linii palestyńskiej przewieziono około 20 tysięcy pasażerów. Jeżeli idzie o przewóz towarów między Gdynią a Ameryką, to wzrost on w porównaniu z rokiem ubiegłym o przeszło 200 proc.

Dyrektor Departamentu Morskiego w Ministerstwie Prze-

mysłu i Handlu oświadczył w wywiadzie prasowym, że w roku bieżącym przewidziana jest dalsza realizacja na szeroką skalę zakreślonego programu rozbudowy polskiej floty handlowej. Podpisano już umowę z jedną ze stoczni fińskich na budowę dwóch statków motorowych po 10.000 ton pojemności dla uzupełnienia tonażu Żegluga Polskiej na liniach bałtyckich. Następne zamówienia dotyczyć będą budowy drugich motorowców po 10.000 dla przewozu emigrantów i towarów do Ameryki Południowej i z powrotem.

Głos uczonego Niemca

Tygodnik „Der Deutsche in Polen” zamieszcza ciekawy artykuł byłego prezydenta senatu gdańskiego dr. Rauschinga, który stał na czele senatu z ramienia partii narodowej-socjalnej; ponieważ jednak nie podzielał wszystkich tendencji hitleryzmu, został przed dwoma laty zmuszony do ustąpienia.

Obecna opozycja w Gdańsku jest niezadowolona przeciwstawiając narodowym socjalistom. Autor

wysuwa wobec tego myśl stworzenia nowej partii gdańskiej pod wspólnym kierownictwem polsko-gdańskim. Partia taka mogłaby liczyć na znaczną ilość zwolenników.

Dr. Rausching uważa za szkodliwe usunięcie pośrednictwa Ligi Narodów ze stosunków polsko-gdańskich i uważa za konieczne wyrażać deklaracje rządu niemieckiego, że zamierzają on uznać obecny stan prawny w Gdańsku.

Pertraktacje polsko-gdańskie

Warszawa, 11. — Senat gdański podał oficjalną wiadomość, że pertraktacje polsko-gdańskie, prowadzone już od dłuższego czasu, doszły do pozytywnych wniosków.

Zaznaczyć należy, że do rozwiązania kwestii gdańskiej Li-

ga Narodów upoważniła Polskę.

W związku w tym, minister spraw zagranicznych J. Beck dnia 17-go b. m. uda się do Genewy, gdzie przed Radą Ligi Narodów złoży sprawozdanie z przeprowadzonych rezultatów w sprawie gdańskiej.

MARSZAŁEK ŚMIGŁY RYDZ W ZAKOPANEM

Warszawa, 11. — Marszałek Śmigły Rydz opuścił

stolicę, udając się na wakacje wypoczynkowe do Zakopanego.

KSIEŻNICZKA JULIANNA W KRYNICY

Warszawa, 12. — Do Krynicy na wypoczynek zimowy przybyła księżniczka hollenderska Julianna i książę Bernard Biesterfeld.

Państwo młodzi zamieszkali w Palace Hotel, zbudowanym trzy lata temu przez sławnego polskiego tenora i artystę ki-

nomatograficznego, Jana Kiepurę.

Księżniczka Julianna i jej małżonek książę Bernard przybyli incognito. W Krynicy zabawią do trzech tygodni, następnie zwiedzą Warszawę i Kraków.

Z walk hiszpańskich

NIEMCY W MAROKO HISZPAŃSKIM

Warszawa, 14. — Prasa całego świata szeroko omawia fakt zajęcia Maroko hiszpańskiego przez wojska niemieckie.

„Wieczór Warszawski” podaje, że „pretensje niemieckie do Maroko grożą nową wojną”.

Prasa polska nie podaje wiadomości niemieckich o stwierdzeniu republiki sowieckiej we Francji i „o pretensjach francuskich do Maroko Hiszpańskiego”, lecz podkreśla zdecydowanie opozycyjne stanowisko Francji i Anglii co do pretensyj niemieckich.

„Kurier Czerwony”, organ rządowy, zapytuje, czy Francja zmusi wojska niemieckie do opuszczenia Maroko, czy też pójdzie na ustępstwa. Warszawski dziennik „A.B.C.” donosi o przygotowaniach niemieckich w koloniach hiszpańskich do wywołania wojny — naturalnie, że o kolonie. Właściwym dalszym powyższy dziennik twierdzi, że Francja nie pozwoli na zajęcie Maroko przez Niemcy.

„Polska Zbrojna”, organ wojskowy, jest zdania, że „kry-

zys marokański może wywołać bardzo przykre konsekwencje”.

ATAK BOMBOWY NA MALAGĘ

Malaga, 14. — Eskadry samolotów powstańców przypuściły gwałtowny atak bombowy na port Malagę, będący w posiadaniu komunistów. Szkody wyrządzone są olbrzymie. Zabito 300 ludzi a tysiąc osób otrzymało cięższe i lżejsze rany.

Wojska powstańców zajęły miasteczko Esteplona, położone w pobliżu Malagi.

FRANCOJA ZABRANIA REKRUTACJI OCHOTNIKÓW DO HISPANII

Paryż, 14. — Pod przewodnictwem prezydenta Republiki zebrała się Rada Ministrów, na której minister spraw zagranicznych Delbos przedłożył projekt prawa, zabraniającego rekrutacji francuskiego ochotnika do Hiszpanii.

Rząd przedłożył projekt prawa Izbie Deputowanych i równocześnie zwrócił się do parlamentu z prośbą o udzielenie mu pełnomocnictwa w rozwiązaniu kwestii wysiłki ochotników na front hiszpański.

ŚMIERĆ WŁOSKIEGO DEPUTOWANEGO

Barcellona, 14. — Po twierdzeniu oficjalnie wiadomości o śmierci włoskiego deputowanego na froncie madryckim, Guido Piscelli, komendanta 1ej kompanii „Garibaldi“, wchodzącej w skład Międzynarodowej Brygady.

NIEMCY I WŁOCHY WSPOMAGAJĄ POWSTANCÓW HISZPAŃSKICH

Paryż, 15. — Ze źródeł wiarygodnych dowiadujemy się, że w ofensywie Madrytu 20 tysięcy żołnierzy niemieckich i włoskich wspomaga wojska generała Franco.

Głównym sztabem, kierującym ataki lotnicze, jest sztab niemiecki w Salamance.

Drugie 20 tysięcy żołnierzy dały Włochy i tak 40 tysięcy wojsk niemiecko-włoskich walczą po stronie generała Franco przeciw komunistycznemu rządowi w Walencji.

W ostatnich dniach w portach hiszpańskich znowu wysiadło wiele żołnierzy niemieckich.

Podobnie na froncie baskijskim a zwłaszcza w Bilbao walczą posiłki niemieckie.

Z Brazylii

ZJAZD GUBERNATORÓW

W rioskich kołach politycznych obiega wiadomość, że zjazd gubernatorów Stanów odbędzie się nie 5 go maja, ale 3 go sierpnia. Przedtem w czerwcu lub lipcu, „większość“ już zgodzi się na wysunięcie kandydatury przyszłego prezydenta Brazylii.

KARDYNAŁ SEBASTIÃO LEME CHORY

Z Rio donoszą, że kardynał Leme, począwszy od października ubiegłego roku pozostał z powodu choroby poza stolicą. Ostatnie wiadomości podają, że stan choroby kardynała Leme bynajmniej nie jest niebezpieczny.

AMBASADOR ARANHA JEDZIE DO PORTO ALEGRE

Z Rio donoszą, że dnia 14-go b. m. wyjechał do Porto Alegre ambasador Oswaldo Aranha.

W kołach politycznych przywiązuje się wielką wagę do tej podróży. Politycy spodziewają się, że za pośrednictwem ambasadora Aranha gubernator Flores da Cunha stanie po stronie rządu federalnego.

LOTNICZKA FRANCUSKA MARYSE BASTIE W RIO

Do Rio przybyła francuska lotniczka Maryse Bastie, która z Europy wybrała się na podbój Atlantyku.

Nad lotniskiem w Rio, sławna lotniczka wykonała kilka ewolucyj i wyładowała.

Aparat „Caudron“ na którym Maryse Bastie przeleciała Atlantyk, odstawiono do hangaru „Air France“.

Zapytana przez reporterów, jaka była jej podróży, odpowiedziała: „podróż była regularna. Pogoda była zmienna a zwłaszcza od Dakaru dęły silne wiatry.

Ani na chwilę nie wątpiłam, że pobiję rekord przelotu nad Atlantykiem. Miałam silną wiarę i ta właśnie wiara była największą moją bronią.

Najszczęśliwszą chwilą, był moment, kiedy ujrzałam ziemię brazylijską. Od tego więc czasu byłam przekonana, że spełniło się moje największe życzenie — pobicie rekordu przelotu nad Atlantykiem.

Lotniczka Maryse Bastie na aparacie „Caudron“ rozwijała przeciętną szybkość 216 kilometrów na godzinę.

W ten sposób pobity został rekord Jean Batten.

Wiadomości z Alto Paraguassu

ITAXOPOPOLIS (Stan Santa Catharina)

„OŚWIATA LUDU—DOKONAŁO SIĘ“

Na usłone starania księdza J. Pillona oraz p. prof. Wachowicza — pod tym hasłem dnia 6-go stycznia 1937 roku została otwarta czytelnia przy Tow. „Bratniej Pomocy“. Czytelnia jest wyposażona w liczne ilustrowane czasopisma polskie, brazylijskie oraz niemieckie. Pisma naszej czytelnicy są z dziedzin: a) o: religijnej, patriotycznej, zawodowej i t. d.

Otwarcie czytelnicy przyjęto z entuzjazmem; gromadzi ona każdego wieczoru wiele ludzi, a zwłaszcza w niedzielę pełno jest zwolenników druku i obrazków; w ten sposób szerzy się wśród naszych kolonistów zamilowanie do gazety i książek.

UROCZYSTOŚCI ŚWIĄTECZNE

Okres świąt Bożego Narodzenia przeszedł tutaj nadzwyczaj radośnie i wesoło. Poza nabożeństwami w kościołach, które zgro-

madzili niepolożone rzesze ludu, mieliśmy rzecz nową — „gwiazdkę“.

Wieczorem w Boże Narodzenie przy nabitej sali Tow. „Bratniej Pomocy“ odbyło się łamiennie opłatkiem. W program weszło kilka starych kolend polskich. Miejscowy chóór pod batutą księdza Al. Orszulka wykonał koledy i przedstawienie na ten wieczór wigilijny. Po czym było łamanie się opłatkiem, nadesłanym z Polski.

W końcu — stary „Dziadus“ rozdał upominki dla najmłodszych. Nastroj był podniosły i przemily — zwłaszcza przy łamaniu się opłatkiem, gdy to stary młodemu złożył — wszystkim najlepszego. Chwile naprawdę niezapomniane. Księżka prob. Al. Orszulkiowi za tak miłe spędzenie wieczoru składamy serdeczne podziękowanie.

Alto Paraguassu, 3. I. 1937
D. Narloch, korespondent „Ludu“.

BIURO PRASOWE.

Przy ministerstwie Sprawiedliwości w Rio utworzono biuro prasowe, które ma się przychylnie do nawiązania bliższego kontaktu prasy z rządem federalnym.

LOT REKORDOWY

Rio, 13. — Lotnik portugalski Józef Costa startował dziś w Belem, ażeby pobić rekord szybkości do Rio de Janeiro.

WALKA Z ANALFABETYZMEM.

Brazylijski Związek Prasowy rozesłał redakcjom okólnik w którym zaprasza wszystkie dzienniki wychodzące w Brazylii do przeprowadzenia propagandy instytucji zwalczającej analfabetyzm „Cruzada Nacional de Educação“. Równocześnie Związek Prasowy rozesłał broszurę p. t. „Wyzywmy Brazylię z analfabetyzmu“, oraz ulotkę propagandową 4500 sztuk — 13 maja 1937.

Również i Redakcja „Ludu“ otrzymała osobne zaproszenie do wzięcia udziału akcji propagandowej; akcję tę chętnie poprzemy i do tej sprawy na łamach „Ludu“ jeszcze powrócimy.

KOLEJ PARANÁ — SANTA CATHARINA

Z Rio komunikują, że minister Komunikacji podpisał dekret, mocą którego ma być przeprowadzone śledztwo przeciw administracji linii kolejowej Paraná — Santa Catharina, jako odpowiedź na oskarżenie, które wniósł do Izby Deputowanych Plinio Tourinho.

Sprawę tę zbada Arthur Pereira de Castilhos, z Drogowego Inspektoriatu Federalnego wraz z Alberto Randolpho Pereira i Afriano de Abreu.

Paraná

INAUGURACJA NOWEJ STACJI W IRATY

W Iraty, w licznym i pięknie rozwijającym się mieście, dokonano otwarcia nowej stacji kolejowej.

Budowa gmachu była zaczęta i wykonana za rządów dr. Alexandre Gutierrez, dyrektora kolei.

W akcie otwarcia nowego gmachu brał udział gubernator Manuel Ribas, dr. Lianeu Amaral, i wiele innych wyższych osobistości.

KURTYBYA ŚMIAŁY RABUNEK

Dnia 13-go b. m. między godziną 18.40 a 20.15 dokonano śmiałego kradzieży klejnotów w sklepie jubilerskim „Joaherlia Kopp“, położonym przy ul. Onze. Złodzieź korzystając z chwilowej nieobecności właściciela Jana Koppa, skradł większą ilość klejnotów, obliczoną na ogólną sumę 50 kontów i uszedł.

Zaalarmowana policja wszczęła energiczne poszukiwania za zbiegłym złodziejem.

„JASEŁKA“ NA ABRANCHES

Z okazji XVI Nadzwyczajnego Sejmku Zjednoczenia Polsko-Katolickiego „Oświata“ i I-go Zjazdu Katolickiej Młodzieży Polskiej w Abranches, odegrał „Jasełka“ ambrachowski zespół amatorski. Związek Polek Królowej Jadwigi, Katolickie Stow. Młodzieży i Słow. „Dzieci Marii“. Przebogaty program w 5 ciał odsonach był miłą niespodzianką dla gości. Jasełka reżyserowała p. Bunikówna, prezesa Tow. Królowej Jadwigi.

Na szczególniejszą uwagę zasługują bogate kostiumy, plasy i korowody dzieł, które na scenie czuły się bardzo dobrze.

Cały zespół grających 40 osób był tak harmonijny, tak sumienne i z przyjęciem oddał swe role, że za to należy mu się pełne uznanie. (i)

CHÓR ZE SERINII W ABRANCHES

Po skończonych obradach zjazdowych p. prof. Piotr Puchalski wystąpił z mieszanym chórem serlińskim.

Chór serlińskiej młodzieży wprawdzie nie odbywa tournée po Brazylii, ale kiedy wykonał kilka pieśni, zebrani na sali poczuli b'ę brawo i głośno wolać: „to ci jest chór! To są śliczne głosy... Już dawno nie słyszałem tak pięknego chóru...“

Wszyscy byli zachwyceni pięknym występem chóru serlińskiego pod batutą prof. Piotra Puchalskiego, który wykonał wianeczkę polskich pieśni ludowych na cztery głosy.

Brawo! Serrania gór! (i)

Tu i tam z Brazylii

— Prezydent Republiki zatwierdził projekt reformy Ministerstwa „Oświaty“.

— Siedziba dystryktu sądowego w municypium Rio Negro, została przeniesiona z Antonio Olinto do miejscowości Divisa.

— W ministerstwie Komunikacji podpisano ostateczny kontrakt budowy linii kolejowej do Guarapuava.

— Policja kuratybska ujęła dwóch niebezpiecznych złodziei: Eneida Machado de Miranda i Benedykta Paulo de Farias; stądziejska ta para kradła rowery, konie, bieliznę i t. p.

— W Belo Horizonte wywołano dużą sensacją obudzenie się leżącego już w trumnie w kostnicy człowieka, którego jako „nieżywego“ znaleziono na drodze w Nova Linha.

— Nad Ponta Grossą przesała ostatnio niezwykle gwał-

towna burza; ulewne deszcze zamieniły drogi w kałuże.

— W União da Victoria w obecności Gubernatora Paraná położono kamień węgielny pod nowy most, który zostanie zbudowany nad rzeką Iguassu.

— W São Salvador odbył się kongres afrykańsko-brazylijski.

— Portugalozycy zamieszkujący w Porto Alegre, na zebraniu, uchwalili wyrazić rządowi portugalskiemu solidarność, w stanowisku jaką zajął w obecnej sytuacji międzynarodowej.

— W Porto Alegre, z powodu nałożenia nowego podatku (tak zwanego „taxa penitencia“) od widowisk filmowych, właściciele postanowili zamknąć kina i odnieść się do Sądu Apelacyjnego, ponieważ uważają że podobny podatek jest sprzeczny z konstytucją.

— W Pelotas (Rio Grande do Sul) tworzy się nowa partia polityczna pod nazwą „União Democratica Nacional“.

Ostatnie wiadomości

POLSKA

— W Kotle pod Howerlą w Karpatach Wschodnich dwie ławy osmiometrowej grubości zasypany w dniu 5-mym stycznia dwóch narciarzy ze Lwowa: dra Chłupalskiego i studenta Steusingsa. Przez dwa dni trwała akcja ratunkowa, jednakże dotychczas zwłok ofiar wypadku nie znaleziono.

— Znany literat i podróżnik Arkady Fiedler laureat tego rocznej Nagrody literackiej miasta Poznania, oświadczył prasie poznańskiej, że nagroda w wysokości 5 000 złotych u umożliwi mu wyjazd na Madagaskar, gdzie oddawna zamierzał się udać w celach naukowych, aby wskrzesić tradycje najbardziej egzotycznego Polaka Maurycego Beniowskiego.

— W Zaborzu na Śląsku O polskim odczuto silny wstrząs ziemi, który trwał kilka sekund. Jak stwierdzono, zawalił się w tym czasie jeden z odcinków miejscowej kopalni węgla. Ofiar w ludziach nie zanotowano.

ZE ŚWIATA

STAN ZDROWIA OJCA ŚW. Watykan, 12. — Według wiadomości otrzymanych nad ranem, stan zdrowia Ojca św. pozostaje niezmienny. Bóle w prawej nodze mocno dokuczają.

Ojciec św. jest w dobrym humorze. Bóle w prawej nodze są przejściowe i nerazie nie budzą poważniejszych obaw. Za miesiąc ojciec św. będzie już mógł opuścić łóżko.

GOERING W RZYMIE

Rzym, 13. — Generał Goering, minister Rzeszy wraz z małżonką przybył do Rzymu.

Charakter wizyty jest narazie nieznanym. Jak niektórzy twierdzą, jest to wizyta półoficjalna.

Po przyjeździe Goeringa prezydent Mussoliniego, zwiadał on miasta Capri i Neapol.

NOWE APARATY LOTNICZE DO AMERYKI POŁUDNIOWEJ

Tuluza, 14. — Sławny lotnik francuski Bossoutrot, obecnie deputowany, oświadczył, że mając być zbudowane dwa nowe aparaty lotnicze, zamówione przez „Air France“, niezawodną przyczyną się do lepszej obsługi linii lotniczej z

Europy do Ameryki Południowej.

W ten sposób „Air France“ osiągnie pierwsze miejsce w tym względzie.

PAKT FRANCUSKO NIEMIECKI

Paryż, 14. — Francuski dziennik „L'Echo de Paris“ donosi, że w najbliższym czasie będzie zawarty ekonomiczny układ pomiędzy Francją a Niemcami.

DYREKTOR BANKU NIEMIECKIEGO DR. SCHACHT

Berlin, 14. — Niedawno temu prasa francuska i londyńska podała wiadomość, że dr. Schacht, dyrektor Banku Rzeszy uda się do Francji.

Wiadomości tej zaprzecza prasa niemiecka.

— Dnia 17 b. m. grupa oficerów Sił Powietrznych Anglii zwiada instalacje floty powietrznej w Niemczech.

— Zmarł 11 b. m. sławny malarz austriacki Hugo Darmant.

— Niemcy wazcząy ponownie pertraktacje ekonomiczne z rządem austriackim.

— W Rzymie zmarł Ks. Fontaynele (misjonarz), przebywający tam od lat 30 tu.

— Legatem papieskim na trzydziesty Kongres Eucharystyczny w Manilli jest kardynał Dionis Dougherty, arcybiskup w Filadelfii.

— Na wiosnę król grecki Jerzy odbędzie podróż do Turcji.

— Rząd Boliwii wprowadza racjonalną uprawę kawy w całym kraju.

— Rząd rosyjski uchwalil podniesienie na 1937 r. budżetu wojskowego o 35 procent. Tak więc budżet wojskowy na 1937 r. wyniesie 20.102 milionów rubli.

UZUPEŁNIENIE

W Sprawozdaniu z XVI Nadzwyczajnego Sejmku „Oświata“ komisja mandatowa pominęła udział w obradach delegatów Tow. Królowej Korony Polskiej z Ponta Grossa oraz „Domu Ludowego“ z Cruz Machado. Wobec tego ilość towarzyszy biorących udział w XVI Sejmie podniosła się do 60.

Fotografie ze Zjazdów

W Sekretariacie „Oświata“ można nabyć fotografie z niedzielnych Zjazdów Młodzieży Polskiej i „Oświaty“.

Kto jeszcze nie rozprzedał Kalendarzy „Ludu“

PP. Agentów, którzy przewidują, iż nie zdążą rozprzedać wszystkich tegorocznych Kalendarzy „Ludu“, prosimy by jaknajprędzej odesłali zbyteczną ich ilość z powrotem do Redakcji „Ludu“, ponieważ w Redakcji wyczerpały się wszystkie kalendarze, a zamówień jest jeszcze sporo.

Kalendarze z Polski wyczerpane

Kalendarze nadesłane z Polski również są już wyczerpane i nowych zgłoszeń nie możemy uwzględnić, chyba, że ktoś specjalnie zaznaczy, że należy je jeszcze sprowadzić z Polski.

Józef Stodulski

dożyłszy lat 81, po długich latach choroby umarł zaspocznony Św. Sakramentami, dnia 17-go września 1936 roku w Nowej Polonii, municypium Boa Vista do Erachim (Rio Grande do Sul); Zmarły ościocłł: swą żonę Annę, z Waslewskich, 52-letnią i jedną córkę, oraz 51 wnuczków i 84 prawnuków.

S. p. Józef Stodulski pochodził z Polski, gubern. Kalisz.

Przybył do Brazylii w 1890 roku, zamieszkał najpierw w São Marcos, municypium Oixas, a przez ostatnie 19 lat w Nowej Polonii (Rio do Peixe).

Zmarły był dobrym Polakiem i gorliwym katolikiem.

Wszystkim tym, którzy oddali swe usługi Zmarłemu, tak podczas jego choroby jak i w pogrzebie, składa serdeczne „Bóg zapłać“

Józef Stodulski (syn).

Już najwyższy czas!

zamawiać podręczniki szkolne najnowszych wydań, opracowane przez fachowych pedagogów ze specjalnym przygotowaniem dla szkół polskich w Brazylii:

Elementarz — K. Lech	Rs. 3\$500
Druga książka — K. Lech i K. Jeziorowski	" 4\$000
Trzecia książka — Wł. Radomski	" 5\$000
Rachunki cz. I	" 3\$000
Rachunki cz. II	" 3\$000
Zbiór 114 pieśni polskich (z nutami) narodowe, ludowe, religijne (ze wskazówk. naucz.)	" 4\$000
Ten sam zbiór pieśni — bez wskazówek	" 3\$500
Gramatyka polska — M. Dąbrowska, najn. wyd.	" 1\$600
Gramatyka polska — " starsz. wyd.	" 1\$000

Nasze podręczniki, używane przez szkoły polskie od szeregu lat, posiadają trwałą, półpłcienną oprawę. Również dostarczamy szkołom polskim wszystkie przybory szkolne po cenach umiarkowanych.

Zamówienie wykonujemy po nadesłaniu całkowitej należności. Kosztów przesyłki nie doliczamy!

SKŁADNICA OŚWIATOWA

Zrzeszenia Nauczycieli Szkół Polskich w Brazylii Curitiba, rua Carlos de Carvalho 277 (gmach C. Z. P.) dla korespondencji: Curitiba, caixa postal 412.

Uwaga! PP. Nauczyciele, Szkoły i Organizacje Społeczne przy większych zamówieniach otrzymują znaczne rabaty.

Kolonia „JAGODA“

NOWA I NAJWIĘKSZA, POLSKA KOLONIA W PARANIE położona w okolicy NAJWIĘKSZEJ PRZYSZŁOŚCI, blisko traktu Guarapuava — Argentyna, ma siemi pod kolonizację 63.000 hektarów (czyli 26 000 akrów) na prawym brzegu rzeki Iguaçu.

Ziemia urodzajna, 1-zej klasy, niewyczerpane w wielkości, pokryte lasem jesoze dzwiczym drzewa twardego i budulcowego. Ziemia ta daje znakomite zbiory pszenicy, jęczmienia, żyta, kukurydzy, flzouu, ryżu, batatów, kartofli, trziny cukrowej, chmielu, bawelny, ryonusa a także wszelkich warzyw i owoców.

Klimat jest bardzo zdrowy a wody są czyste, smaczne i zdrowe. Cały teren stanowi własność Parańskiej Spółki Kolonizacyjno-Handlowej. (Companhia Colonizadora e Mercantil Paranaense S/A.)

Ziemia ta podzielona są na 10 do 120 akrów loty, które sprzedaje się po cenie 120\$000 do 180\$000 za sikiar na raty 4-letnie. Przy płaconiu gotówką odłoża się procenty.

Po wpłaconiu ostatniej raty, tytuły własności (escritura) niezwłocznie daje się kupującemu na ręce.

Adres dla listów: Cia. Colonizadora e Mercantil Paranaense S. A. Caixa postal 222 — Curitiba.

Osobiście informacja oddziela się, w biurze Spółki w Kurytybie, przy ulicy Ermelino de Leão, 15, piętro 1, lub na kolonii JAGODA (Municypium Guarapuava), za osadą Laranjeiras. Osiedle Administracji mieści się w CAMPO NOVO.

Zacna Rodzina poszukuje do obsługi domowej dobrej służącej, mającej najmniej 18 lat. Wynagrodzenie dobre.

Praca Coronel Eneas 119

Dawniej Praca da Ordem, Kurytyba.

XVI. Nadzwyczajny Sejm ZJEDNOCZENIA POLSKO-KATOLICKIEGO

» O s w i a t a «

(Dokończenie.)

Współpraca »Oświaty« z innymi organizacjami

Już z samego ducha naszej organizacji przebiega dążność do współpracy z organizacjami o pokrewnych ideach i celach. To też Zjednoczenie »Oświaty« współpracowało ściśle z wszystkimi organizacjami polskokatolickimi na terenie Brazylii i Misjonów w Argentynie, a poza tym podtrzymywało nadal stosunki z organizacjami polskokatolickimi w Polsce i poza jej granicami. Ścisłą i serdeczną łączność zadziergła »Oświaty« z Stow. Opieka Polska nad Rodakami na Obczyźnie z Poznania i Lwowa, służąc im wielokrotnie informacjami o Polonii Brazylijskiej.

Sprawozdanie kasowe

Następnie przedłożono szczegółowe sprawozdanie kasowe; podajemy je tutaj w skróceniu; ogólny dochód 39:839\$500; rozchód 33: 62\$300.

W dochodach znajdują się pozycje: składki członkowskie, wydawnictwa »Oświaty«, imprezy oraz zbiórka na budowę »Domu«.

W rozrachunkach są pozycje: wydatki na wydawnictwa, bibliotekę, zapomogi szkolne, urządzanie imprez, utrzymanie sekretariatu i fundusze na organizowanie młodzieży.

Zbiórka na budowę Domu przyniosła dotychczas 7:35\$330; część, to jest 4:14\$700 została już wpłaconą przez ofiarodawców i znajduje się w depozycie w Kasie Oszczędności; reszta to jest 3:21\$000 jest z zadanką rowaną przez poszczególnych ofiarodawców na krótkie terminy.

Komisja rewizyjna

Komisja Rewizyjna w składzie: Ks. Paweł Kupczyk, Franciszek Szuber, Tomasz Porat, Ks. Jan Wiśliński i Mieczysław Florecki, stwierdziła swymi podpisami, że księgi kasowe znajdują się w porządku.

Ponieważ było to sprawozdanie nadzwyczajne z okazji Sejmu nadzwyczajnego, dyskusja nad sprawozdaniem była bardzo krótka.

Projekt budowy Domu

Sekretarz generalny, nawigując do uchwał ostatniego zjazdu »Oświaty«, w sprawie budowy własnego domu, przedstawił projekt budowy, opaco-

wany przez Zarząd. Po wielu za- biegach i badaniu trudności i możliwości budowy własnego domu, Zarząd postanowił skorzystać z usług Zgromadzenia Księży Misjonarzy, które zdecydowało się użyczyć bezpłatnie terenu przy ul. Cabral, mając do dyspozycji teren, Zjednoczenie będzie mogło łatwiej wzniesić dom, o którym marzy. Osobnym kontraktem publicznym zagwarantuje się prawa używalności terenu jak i własności domu dla Zjednoczenia »Oświaty«.

Projekt budowy domu opracowany przez inżyniera Piotra Flentka obejmuje wielką salę wraz z sceną, archiwum, salę biblioteczną, składnicę, archiwum, salę restauracyjną wraz z bufetem oraz mieszkanie dla gospodarza domu.

Po przedłożeniu projektu wielu członków prosiło o bliższe szczegóły, których udzielił referent, poczem wywiązała się dyskusja, w której zabierali głos pp. Szymański, X. Goral, Szuber, Lachowski, Florecki, Kopciuszynski i X. Pałka. Niektórzy członkowie wysuwali projekt, aby najpierw nabyć na własność teren, a potem dopiero budować dom. Drugi natomiast wyrażał zdanie, że w takim wypadku, budowa domu odwiecze się albo też wogóle nie dojdzie do skutku, bo zbranie funduszy, które wyczerpią się na kupno terenu. Lepiej jest skorzystać z zaoferowanego terenu i wprost zbierać ofiary już na samą budowę domu; to drugie zdanie uzyskało większość delegatów przy głosowaniu; następnie Sejm zatwierdził dotychczasowe starania i kroki Zarządu i upoważnił go następnie do dalszej zbiórki na budowę domu, oraz do przeprowadzenia wszelkich umów i kontraktów jakie się okażą konieczne przy realizowaniu uchwały o budowie katolickiego domu »Oświaty«.

Uzpełnienie Zarządu

Wobec tego, iż następny punkt przewidywał wybór prezesa, którego zastępował i wiceprezes Franciszek Lachowski, zgodnie z praktykowanym zwyczajem, na czas wyborów obrano przewodniczącego z poza Zarządu. Ks. Pałka podał wniosek, ażeby na przewodniczącego wybrać p. Fran-

Tow. Kulturalno-Oświatowe im. Ig. Paderewskiego w Kurytybie

zaprasza swych członków na Walne Roczne Zebranie, które odbędzie się w lokalu własnym przy ul. 5 de Maio, róg Alfares Polł, dnia 17 b. m. o godz. 2 po południu.

Ze względu na ważność spraw jak: wybór Zarządu, szkoły, ożywienia pracy w Towarzystwie i inne prosimy Sr. Członków o liczne przybycie. Zarząd.

Wyższa Szkoła Handlowa

Z prawami rządowymi Kursa Buchalterii, Dyplomy ważne na całą Brazylię. Kursa te są najtańsze i najkrótsze.

Na kursa można zapisać już dzieci od 12 tu lat. Lekcje odbywają się w ciągu dnia i wieczorem.

Wszelkich informacji udziela Dyrektor Wyższej Szkoły Handlowej p. Elias Metynowski, Rua Comendador Araujo 276, Telef. 1-15-3

Bardzo dobra okazja!

W odległości 7 kilometrów od stacji Rio Azul, sprzedaje się 72 akry bardzo dobrej ziemi, w tym 52 akry ziemi pod plantację i 20 akry herwalu w tym piniorów około 1000 i dużo imbiu. Harwal bardzo dobry; ziemię są dobre pod kartofle; są dobre zabudowania; to wszystko za 48:00\$000.

Bliższe informacje u p. Jana Dudy w Rio Azul (Paraná)

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich i paryskich szpitalach. — Klinika ogólna. Leczy specjalnie chorozy skórne, weryczne, pęcherza i włosów.

Klinika dla dzieci. — Leczy zylaki oraz rany na nogach bez operacji. Konsultorium: Nad apteką »Avenida« przy Aven. João Pessoa 68. Przyjmuje od 10 do 12-tej i od godz. 4-ej do 6-jej. Telefon 8-7-5

Rez. Rua Comendador Araujo 970, Telefon 424.

Poszukuje się RZEŹNIKA

w wieku od lat 17 do 25, samotnego który posiada dużą praktykę. Rua Mar. Floriano Peixoto 850.

Underberg 90 años de excelto mundial

...Assim fallou seu Tonico Underberg:

O dromedario no deserto achou
A agua pura que a sede lhe aplacou.
O homem, no calor senegalesco
Com UNDERBERG prepara um bom refresco.
E' além do prazer que nelle sente,
Foge ao perigo de ficar doente.

Um calice por dia — dá saúde e alegria

GOSPODARSTWO DO SPRZEDANIA

Sprzedam bardzo tanio piękne gospodarstwo na Nowej Warszawie municypium Joaquim Tavora (blisko kolei) składające się z 25 akierów ziemi dobrej pod uprawę, 2 domy mieszkalne, 3 patele, trochę plantacji kawowych, które już rodzą, około 300 krzaków pomarańczowych, winnice, mangi i t. d. Blizsze informacje u właściciela: José Woźniak, Nova Varsovia, Estação Getulio Vargas, Paraná.

OKAZJA!

Sprzedam lub wdzierzawię młyn turbiniowy w dobrym punkcie Parany i gospodarstwo. Wiadomość: Fr. Willin, Mallet, Paraná.

Ziemia na sprzedaż

w kolonii Bocaina odległej o 10 km. od Ponta Grossa; składa się z 6 akrów pastwiska a 11 i pół akrów »rosy« i lasu. Informacja bliższych udziela na miejscu Józef Maior, lub p. Leon Salata w Papageias Novos, Palmeira (Paraná).

czyste zapewnienie ścisłej łączności z Macierzą.

— Dostojnemu Prezydentowi Republiki Brazylijskiej dr. Getulio Vargasowi oraz Gubernatorowi Parany p. Manoelowi Ribasowi zebrani na XVI Sejmie »Oświaty«, składają wyrazę hołdu, lojalności i ochotnej pracy obywatelskiej i gospodarczej ku rozwojowi Ojczyzny z pod znaku Św. Krzyża.

— J. Em. Kardynałowi A. Hlondowi, Prymasowi Polski, Dostojnemu Opiekunowi wychodźstwa polskiego, oraz J. E. Ks. Biskupowi Sablinie Zjednoczenie Polsko-Katolickie »Oświaty« wyraża hołd i przywiązanie oraz podziękowanie za czułą opiekę i starania zachęty.

— Zjednoczenie Polsko-Katolickie »Oświaty« w imieniu swych członków, stowarzyszeń i szkół, wyraża gorące podziękowanie »Opiece Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie« z Poznania, Warszawy i Lwowa, oraz Światowemu Związkowi Polaków z Zagranicy za podziękowanie, życzenia i dary gwiazdkowe oraz książki nadane w ostatnim roku Polonii Brazylijskiej.

— XVI Sejm »Oświaty« wzywa wszystkich swych członków oraz wszystkich Polaków katolickich do ofiarności na budowę Domu »Oświaty« w Kurytybie, a tym, którzy jako pierwsi już złożyli ofiary, Sejm wyraża serdeczne podziękowanie i głęboką wdzięczność.

Ks. Janiewski podał wniosek o uchwaleenie następującej rezolucji: — Delegaci XVI Sejmu »Oświaty«, ceniąc wysoko wiarę, mowę i tradycje przodków na szczyh, wzywają rodaków, ażeby swoje dzieci wychowywali w zasadach katolickich, uczyli je pięknej naszej mowy ojczystej, tak w domu jak i poza domem oraz przekazywali im nasze tradycje i zwyczaje narodowe.

P. Szymański, nawigując do smutnego napadu czynnego na ks. asystenta Związku Polsko-Katolickiego z S. Paulo przez elementy wrogie akcji katolickiej, podaje wniosek, ażeby smutny i wstyd przynoszący kulturze polskiej ten wybrzyk, na znak potępienia wciągnąć do protokulu.

W związku z wnioskiem p. Szymańskiego, ks. Janiewski formuluje następującą rezolucję: — Delegaci XVI Sejmu »Oświaty« potępiają i piętnują sprawę brutalnego napadu na ks. asystenta Związku Polsko-Katolickiego w São Paulo, uważając podobne metody postępowania za niekulturalne, niedopuszczalne i wstyd przynoszące kulturze i cywilizacji Polonii brazylijskiej.

Ks. Pałka podał wniosek: — Zjednoczenie P. K. »Oświaty«, ceniąc i mając za zasługę łączności w łonie Polonii brazylijskiej oświadcza, że dla ogólnego dobra w każdej chwili okaże gotowość do porozumienia w sprawach katolicko-narodowych i współpracy z każdą organizacją, która uszanuje jej samodzielność.

Wszystkie powyższe rezolucje i wnioski przyjęto przez akklamację. P. Mieczysław Florecki stawia wniosek, ażeby Zjednoczenie »Oświaty« zainteresowało się akcją wyborczą, tak ażeby przy następujących wyborach obywateli polskiego pochodzenia nie byli pomijani przy kandydaturach. Wniosek ten wywołał obszerną dyskusję, w której zabierali głos pp. Franciszek Szuber, X. Goral, Lachowski i wielu innych. Ustalono, że wobec tego iż art. 4 statutów Zjednoczenia »Oświaty« wyklucza działalność partyjno-polityczną, Zjednoczenie nie może występować z własnym programem lub stronictwem politycznym, natomiast może i powinno szerzyć znajomość praw i obowiązków politycznych, zachęcać członków do udziału w wyborach bez względu na partię polityczną.

Wobec wyczerpania się ważniejszych tematów obrad, przewodniczący podziękował zebraniem za udział w Sejmie, prosił wszystkich o stałą współpracę na przyszłość, poczem zamknął obrady, zapraszając członków do wzięcia udziału w obradach Zjazdu Katolickiej Młodzieży Polskiej w Brazylii, który zaczął się właśnie o tej porze w gmachu Tow. Wł. Jaglięły.

Przewodniczący: Franciszek Lachowski, Franciszek Szymański, Sekretarz generalny: Ks. Jan Pałka

Nakładem »Oświaty« okazała się w polskim tłumaczeniu. Konstytucja Stanu Paraná. Cena 2\$; przy zamówieniach listowych dołącza się \$200 na przesyłkę.

GDYNIA - AMERYKA

LINIE ŻEGLUGOWE S. A.
LINIA POŁUDNIOWO-AMERYKAŃSKA
Reprezentanci na Brazylię: **Lampert & Holt Line**
Rio de Janeiro.

Komunikacja na naszej polskiej linii okrętowej odbywa się regularnie polskimi okrętami pośpieszonymi:

»Pułaski« i »Kościuszko«

Rozkład jazdy jest następujący: **Z Polski do Ameryki Południowej:**

»PUŁASKI« 6 ow	»KOŚCIUSZKO« 3 ow	»PUŁASKI« 17 ow	»KOŚCIUSZKO« 4 ow
Odjazd z Gdyni dnia 20-1-37	20-2-37	20-3-37	21-4-37
Przyjazd do Rio dnia 8-2-37	11-3-37	8-4-37	10-5-37
Przyjazd do Santos 9-2-37	12-3-37	9-4-37	11-5-37
Przyj. do Montevideo 12-2-37	15-3-37	12-4-37	14-5-37
Przyj. do B. Aires 13-2-37	16-3-37	13-4-37	15-5-37

Odjazd do Gdyni:

»PUŁASKI«	»KOŚCIUSZKO«	»PUŁASKI«	»KOŚCIUSZKO«
Odjazd z B. Aires 18-2-37	20-3-37	18-4-37	19-5-37
Przyjazd do Santos 22-2-37	24-3-37	22-4-37	23-5-37
Przyjazd do Rio 23-2-37	25-3-37	23-4-37	24-5-37
Przyjazd do Victorii 24-2-37	26-3-37	24-4-37	25-5-37
Przyjazd do Gdyni 15-3-37	14-4-37	13-5-37	13-6-37

Informacje i sprzedaż kart okrętowych z Polski i do Polski uskuteczniają:

Oddziały Syndykatu Emigracyjnego w Warszawie.
Agencja Poloneza de Viagens
Avenida Rio Branco, 19, Rio de Janeiro.
Agencja Poloneza de Viagens
rua Libero, Badaró, 561. 2-a soboleja, telefon 2-3851. — São Paulo.
Oraz agencje:
Firma »PARANPOL« (Emiliano, Klimak & Cia.) Kurytyba, Praça Cel. Eness, 48. Caixa Postal, 111. Tel. 1761.
L. Wilkoszyński, rua 7 de Setembro 837, C. Postal 166 — Porto Alegre.

NAJLEPSZA KLINIKA
Lekarz ze szpitala Santa Casa
Dr. Mendes de Araujo
Przyjmuje od godz. 2-giej do 5-tej.
Aven. João Pessoa 68 — Curitiba
Leczenie chorób zotądkowych, dwunastnicy, niestrawności, zgagi, kłuszek, choroby wątroby, hemoroidów, bólu kolek, biegunki, zatwardzenia, ślepej kiszki, polipów, raka, w rzodów na nogach, żyłków. bez operacji i bez zastrzyków.

Okazja! Okazja!
Są do sprzedania 2 domy i »mei-agua«, w bardzo dobrym stanie olejno malowane i położone w pobliżu centrum miasta, w bardzo zdrowym miejscu, które dają 2500000 lokatorskiego miesięcznie, wraz z placem 22x44. Z powodu wyjazdu właściciel sprzedaje za 185000000.
Informacji udziela Papugneć w »Ludzie« od 1-5.

Chcesz mieć smaczną kawę? Używaj
Café Cury
Pali się kawę tylko pierwej jakości smutnie i higienicznie. Inne mogą się równać z naszą, ale lepsze nie są.
Palenie kawy:
Rua Comend. Araujo 107
Telefon 1179 — Curitiba.

Dr. Carlos Moreira
OKULISTA
Profesor fakultetu medycznego
Specjalista chorób oczu, uszu, nosa, gardła. — Konsultorium: Avenida João Pessoa 68, nad apteką Avenida od 10-11 i od 3-5 po południu.
Rezydencja: Visconde de Nacar 809
Telefon 8-8-8.

Klinika Dentystyczna
JAN SKALSKI
Chirurg - Dentysta
Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentystyki szybko, starannie i tanio. Przyjmuje w każdej chwili.
Rua Brigadeiro Franco N. 1985
róg Aquidabam — CURITYBA.

SEKTER - FACÕES - FOJÓW
Żądajcie od waszych dostawców tylko tej MARKI
„Cavallinho“

Z FABRYKI
FERNANDO ESSER & CIA. - REMSCHEID-
KTORA GWARANTUJE ZA KAŻDY SWÓJ WYRÓB
A W RAZIE PEKNIĘCIA PRZYJMUJE JE Z POWROTEM

„Chargeurs Reunis“
i **„Sud Atlantique“**
JEDNOLITA TRZECIA KLASA.
Kompania ta sprzedaje bilety bezpośrednio do każdego miasta w Polsce i odwrotnie bilety z Polski do Brazylii. Stała bezpośrednia komunikacja z polskiego portu Gdynia z Brazylią i Argentyną.
Doskonała organizacja przy sprowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a szczególnie z POLSKI.
Informacji w języku polskim i brazylijskim udziela
P. TEOFIL G. VIDAL
CURITYBA — Rua Barão Rio Branco 209 — Paraná.

Casa de Saude „São Francisco“
DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO
Rua São Francisco N. 165 — Curitiba — Telefon 1043
Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach zastosowanie sztucznego pneumatora X przy osobach cierpiących na płucą. — Nowoczesny aparat Roentgena — Dia termia. — Sztuczne promienie ultra-fioletowe, słoneczne, Zyskopia i t.d. — Przyjmuje od godz. 10-tej do 11 i pół i od 1-5

DEWOCJONALIA
dla panów kupców. **CENY SĄ NADZWYCZAJ NISKIE.**
Różańce, krucyfiksy, medaliki, obrazki, broszki i t. p. we wielkim wyborze.
BIŻUTERIA, broszki, zausznice z drogimi kamieniami, naszyjniki (Januszkowski), spinki do mankietów i t. d. oraz wiele innych przedmiotów we wielkim wyborze.
Gustavo Flegel
Avenida Simão Bolívar 594 (dawnej Assunguy)
Telefon 1754 — Curitiba — Paraná.

BALSAMO
SIA HELENA
Infallível contra dores.

leczy reumatyzm, bóle w pierściach, ból zębów, uszu, neuralgię, kolkę, świeże rany i t. p.
Lekarstwa używa się przez nacieranie.
Jest to uzbycie we wszystkich aptekach.

SZYB S. Nr. 4.

— O tem pogadamy, — kończył dyrektor — a teraz podaję do wiadomości, że plotka o zwolnieniu poszła ślad, żeśmy skończyli wielkie zamówienia na flaszki i anonsimy tylko nozoną szczytą, która była, tak czy tak, wprowadzona nadprogramowo i to ze zgodą waszą. Rozumiecie to bowiem dobrze, że jeżeli fabryka ma wielkie zamówienia, wtedy musi pracować dopóki póki szkło jest w gorących wannach i póki zamówień nie wykona, co daje wam zresztą znacznie większe zarobki. A teraz proszę, skoro syrena zabrzmi, wróćcie do swej pracy Inne słuchajcie podjudzań niepoczciwych agitatorów. — Dyrektor ze skończył z beczki i najspokojniej poszedł w stronę administracyjnego budynku.

W tłumie robotników powstał gwar i bałas. Jedni wierzyli dyrektorowi, inni zowu Piętałowi, który twierdził, że władcom miał pewną, tylko że dyrektor złąkł się w ostatniej chwili i cofnął się na całej lnoji. Wszyskich uspokoiła fabryczna syrena, na głos której wrócił każdy do swego warszlatu.

Przez dwa dni jednak ludzie mieli o czem gadać. Oczywiście, że najwlecej gadał Piętał, który bojał się, że dyrektora gotowa mu wypowiedzieć miejsce, starał się zyskać sobie oparcie w ludzkiej sympatii. Po dłuższych rozmowach z wpływowszymi robotnikami był pewny, że gdyby miał utracić pracę, związek ogłosi strajk w fabryce. Na trzeci dzień jednak weszło go do siebie dyrektor i udzielił tylko napomnienia. Piętał wyczuł, że dyrektor nie wyrzucił go z fabryki jedynie dlatego, że bał się przy

19. bydwóch i domyślił się, że to coś niemiłego. Natomiast słyszał wszystko majster, który chował do Antka urazę.

— Włec nie będzie premji, panie arysto! — zakpił głośno, kiedy za dyrektorem drwili się zamknęły.

— Nie wam do tego! — odrzucił Skalak.

— Ano, pewnie. Nie mój wóz, nie moje konie, nie moje pieniądze — odpowiedział przysłonięciem majster.

Antek odstawił kryształ i patrzył nań z niechęcią. Miał jeszcze wypolerować samspód, ale jakoś nie zabrał się do tego. Siedział tak aż do wieczornego sygnału, a potem zamknął kryształ do szafki i wyszedł spleksznie z fabryki. Idąc do domu rozmyślał: — A włec nie będzie premji!... Nie będzie premji!... — powtarzał w kółko trzy wyrazy. Nie spostrzegł się, kiedy miał począł i skręcił kolo klasztoru na drogę wiodącą za most. Tuż przed mostem spotkał go Jaracz: — Mówił mi Józek, żeś tego popił tej nocy — klepał go po łożce. — A żeby mi był i nie mówił, to byłbym to teraz poznął. Czary jesteś z tej wody i niewyspania. Coś mi często pijesz, obtopcz. Oj czasu do czasu, to nawet trzeba, dla zdro-wia, ale za ożęsto to niedobrze.

Antek mruknął coś pod nosem, a w myśli ciągle krękiły mu się wyrazy: Nie będzie premji!... nie będzie!... — I już chciał o tem Jaraczowi powiedzieć, ale się w czas powstrzymał.

— Co z tobą? — począł burczeć Jaracz. — Nawet ci się do mnie gadać nie chce? Czym ci co złego zrobił, czy co?

— Ależ nie... — To dlatego, żeś pokłócił się z Janką, to na mnie galy wytrzeszozasz, jak ten zbob? — Szczepan naprawdę się zrywiował i wykreczał zamasyżycie swe wie-ściowale wąsy.

— To nie to, panie Szczepanie. Zmarwienie mam i tyle.

— Jakie?

— Nie mogę powiedzieć.

— A, jak nie możesz powiedzieć, to niech cię djabli biorą! A komuż ty człowieku powiesz, jak nie może? Czym ci nie był zycziwy, jak ojciec.

— Tak. Ale nie mogę.

— To gadaj do wierzby! — zezłościł się Jaracz i poszedł szybko naprzód.

Antek szedł powoli za nim, a w domu udał się zaraz do siebie na górę. W myśli wibrowały oglete te same słowa: Nie będzie premji! — Usiadł na swym łapczanie i palił papierosy jeden po drugim. Kiedy usłyszał z dołu głos Jaracza, wołającego go na wleczkę, nie odpowiedział początkowo, a potem wychylił się z okna i powiedział, że jeść nie będzie. — Wrócił na łapczan i rozmyślał dalej. Znowu doszedł do wniosku, że wszystkim winna Janka: gdyby nie to, że pogulewała się na niego i właściwie bez powodu od tygodnia doń się nie odzywa, to napewno skończyłby robotę w terminie! — To było dlań jasne! — Mimo to, nie czuł do Janki za-lu, i zamiast szukać przyczyny jej gniewu i boczenia się, począł się zastanawiać, jakby się z nią przeprosić. I znowu począł mu wibrować w mózgu: „Nie będzie premji! — Nagle usładowił sobie dopiero teraz, że przecie od tej premji zależał jego ślub! — Zerwał się z łapczana i zupełnie głośno zawołał: Wszysko stracone! — Poczł chodź po łdze-bce, od ściany do ściany i zatamywał ręce. — Przypomniał sobie swą niemądrą sprzeczką z Janką o tego dyrektora, patrzącego jej tak bezczelnie w oczy. — Nic innego, tylko dlatego mi nie dał premji, bo o mnie za-zdrośny, bo wie, że ja jej pilnuję — wytłomaczył sobie przy-czynę swego nieszczęścia. —

Ale kryształ na wystawę posie i pewnie nagrodę weźmie! — syknął boleśnie.

Siedział długo w ciemności i ani na chwilę nie opuszczała głowę, że jego kryształ, jego pomysły, będzie na wystawie jako chluba fabryki, a przecie on go robił, tygodniami całemu szlifował dla niej, dla Janki! — Porwał czapkę na głowę i zbiegł ze schodów. W podwórku oberwał się i zobaczył w izbie Jaraczów świalto. Przy stole siedział ojciec z otką i jedli wleczkę. Józka nie było.

Skalak wybiegł na gościniec i pogrzył się w ciemność. Nie poszedł jednak przez miasto, tylko, mlnawszy most, skręcił w lewo nad rzekę. Mimo, że noc była bezksiężycowa i nieco chmurna, Antek szedł szybko i pewnym krokiem dopóki nie sprawdził, że jeżeli teraz skręcił w prawo, to wyjdzie na drogę prowadzącą do Kościenka. Kierował się teraz świaltami przed-miejskich domków i szedł miedziami aż do gościnca. Kiedy się znalazł na skraju miasta, ruszył znowu przez pola ku lnoji kolejowej tak, że po kwadransie doszedł do wielkiego parkanu, ogradzającego hutę szkła.

Parkan był wysoki, nie było łatwo go przeskoczyć, ale Antek wypatrzył w nim pod świalto iafarni, oświeclającej fabryczny podwórzec, dzlurek z seka, w której mógł dłoń włożyć. To pozwoliło mu wciągnąć się tak wysoko, że drugą ręką sięgnął szczytu. Teraz już mógł wdrapać się na płot. Rozejrzał się po podwórku i nie zobaczył nikogo. Stróż nocny albo obchodził budynki, albo spał najspokojniej w jakiejś wnece. Antek usiadł na parkanie i czekał chwilkę, ale gdy nie usłyszał żadnego szmeru, przelożył nogi na drugą stronę i opuścił się lekko w dół.